

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XII.
Štev. 243

TELEFON 25 — 67

POŠTNI ČEKOVNI RACUN 11.409

Maribor, sreda 26. oktobra 1938

NAROČNINA NA MESEC:
Prejeman v upravi ali po pošti 10.- din,
dostavljen na dom 12.- din, tujina 25.- din

Cena
1.— din

Nevaren položaj za Češkoslovaško

Odgovor praške vlade Madžarski bo objavljen šele po izročitvi — Včerajšnji sklepi že v Budimpešti — Močno popuščanje — Nevarnost za primer arbitraže velesil — Ribbentrop potuje v Italijo, da odstrani nesoglasja med Nemčijo in Italijo

PRAGA, 26. oktobra. Položaj ČSR je po madžarski ultimativni noti skrajno težaven, česar si ne prikrivajo ne v Pragi ne v Bratislavi ne v Užhorodu. Sedaj je jasno, da stoji za Madžarsko razen Poljske v celoti tudi Italija. To dokazuje tudi pisanje italijanskih listov, zlasti pa poluradnega lista »Informazione Diplomatica«, ki zahteva priključitev vse Slovaške in Rusinske k Madžarski in zanika vse vesti, da bi obstajalo v tem oziru kako nesoglasje med Italijo in Nemčijo. List poudarja dalje, da se mora volja Italije v Podonavju absolutno spoštovati. Anglija in Francija nimata v tem delu Evrope ničesar več iskati. Vse je zato odvisno sedaj od stališča Nemčije. Dejstvo je namreč, da med Italijo in Nemčijo ni soglasja, toda vprašanje je, ali bi Nemčija hotela vztrajati na svojem stališču do skrajnosti in tvegati spor z Italijo zaradi Slovakov in Rusinov? V takem položaju ČSR od arbitraže velesil najbrže ne bi mogla pričakovati zagotovitve svojih pravic. Zato je prisiljena popuščati in je, kakor se zdi, tudi že znatno popustila.

SKLEPI PRAŠKE VLADE

PRAGA, 26. oktobra. DNB poroča: Včeraj ob 13. uri se je sešla češkoslovaška vlada po dopoldanskih posvetovanjih k plenarni seji, katere so se udeležili tudi ministri slovaške in rusinske vlade. Vlado se je izrekla za čim skorajšnje novo razmejitve med ČSR in Madžarsko in za tako novo mejo, ki bo popolnoma ustrezala etnografski meji. Odbila pa je madžarsko zahtevo po plebiscitu v spornih področjih. Ministri so se soglasno izrekli za najtesnejše in složno sodelovanje Čehov, Slovakov in Rusinov v tem vprašanju. Sklepi vlade bodo objavljeni šele tedaj, kadar bodo že izročeni madžarski vladi, kar se bo zgodilo tekom današnjega dneva.

PODROČJA PLEBISCITA

PRAGA, 26. oktobra. Osrednja češkoslovaška vlada je že izročila madžarske-

mu poslaništvu v Pragi svoj odgovor na madžarsko ultimativno noto, ki je zahtevala odgovor ČSR na madžarske zahteve glede obnovitve direktnih pogajanj v 48 urah. Odgovor češkoslovaške vlade je bil poslan v Budimpešto s posebnim kurirjem. Od vsebine tega odgovora je odvisna nadaljnja usoda madžarsko-češkoslovaških pogajanj in odnošajev, ki so s tem stopili v novo fazo. Vsa tukajšnja javnost nestrpno pričakuje, kdaj bo objavljen praški odgovor in kakšna je njegova vsebina. Nihče ne prikriva, da je položaj češkoslovaške vlade zelo delikaten in da so madžarske zahteve zelo težke. Razen takojšnjega odstopa ozemlja, ki ga je ČSR Madžarski že ponudila v sobotni noti, zahtevajo Madžari še plebiscit v sledečih okrajih: Nitri z okolico, Rošňavi z okolico, Medvešu, Košicah, okrajih zahodno od Košic, področju vzhodno od Košic do Trebišara, v Užhorodu, Munka-

čevu in Črnem Ardu, ki leži ob romunski meji in predstavlja zelo važno železniško križišče.

ŽE 82 Odstotkov zahtev

BUDIMPEŠTA, 26. oktobra. Češkoslovaški odgovor na madžarsko ultimativno noto se pričakuje tu z veliko napetostjo. Splošno se zatrjuje, da so stopila pogajanja s tem v zelo važno novo in odločilno fazo. Samo od ČSR je po madžarski sodbi sedaj odvisno, ali se bo našla mirna rešitev ali ne. »Ujsag« piše, da bo Madžarska sedaj z vsemi sredstvi uresničila monakovska narodnostna načela, preko teh mej pa da ne bo šla. Budimpešta je zahtevala plebiscit za rešitev manjšinskega vprašanja, ker predstavlja to edino pravilno rešitev. »Uj Nemzedek« pa ugotavlja, da je ČSR izpolnila že s sobotnim predlogom 82 odstotkov madžarskih zahtev in ji ostane za izpolnitev samo še 18 odstotkov.

RIBBENTROP POTUJE V ITALIJO

DUNAJ, 26. oktobra. Sinoči je prispel sem nemški zunanji minister von Ribbentrop, ki potuje v Rim na sestanek z italijanskim zunanjim ministrom grofom Ciano. To potovanje vzbuja precejšnje zanimanje in je v zvezi z reševanjem češkoslovaško-madžarskega spora. Namen je doseči v tem vprašanju popolno soglasje med Nemčijo in Italijo, zlasti za primer, da direktna pogajanja med ČSR in Madžarsko ne bi uspela in bi zadevo morale rešiti velesile same. Ribbentrop bo skušal pridobiti Italijo za nemško stališče in ustvariti popolno soglasje.

ska bi obdržala na Kitajskem svoje garnizije, ki bi obvladale ves položaj. S tem bi bil ustvarjen japonski blok v zvezi z Mandžurijo in Kitajsko in ustvarjen močnejši jezik ne samo proti boljševizmu in sovjetski Rusiji, ampak tudi proti evropskim velesilam, katerih interesi na Daljnem vzhodu bi bili poslej popolnoma odvisni od japonske milosti ali nemilosti.

Japonski nameni s Kitajsko

V HANKOVU SO DOBILI JAPONCI RAZVALINE IN OGNJENO MORJE — KITAJCI SE UMIKAJO PROTI ČUNGKINGU — ZEDINJENJE KITAJSKE POD JAPONSKO NADOBLASTJO

HANKOV, 26. oktobra. Kitajske čete so pričele že včeraj izpraznjevati Hankov in so ga do popoldne popolnoma izraznile. Pred svojim odhodom so pognale v zrak vsa javna poslopja, vse tovarne in druge naprave in vso japonsko koncesijo. Mesto so na več krajih zažgale. Japonska vojska, ki je popoldne vkorakala v Hankov, je našla mesto v ognju in dimu ter pričela takoj gasiti požar, kar pa se ji je le deloma posrečilo. Kitajske čete se umikajo dalje proti zahodu ob veletoku Jangce. Japonske čete jim sledijo in hočejo zasesti zahodna gorovja, da tako zavarujejo Hankov pred eventualnim kitajskim protinapadom, obenem so pričeli Japonci nove operacije od Hankova vzdolž železnice, ki vodi v Kanton, in iz Kantona ob železnici v smeri Hankova. Namen teh operacij je odrezati južnovzhodni del Kitajske, ki je še v oblasti Čangkajškove vlade, od severozahodnega dela, kamor se je umaknila večina kitajskih vladnih čet.

LONDON, 26. oktobra. Po poročilih tukajšnjih listov stoji Kitajska pred popolnim razsulum. To je ugotovila tudi seja vlade pod Čangkajškovim predsedstvom v Čungkingu. Baje je bilo sklenjeno, da bo Čangkajšek odpotoval v Hongkong, od koder bo skušal prirediti pogajanja z Japonci za premirje. Toda Japonci niso pripravljeni, pogajati se z njimi, ampak zahtevajo njegovo brezpogojno kapitulacijo in odstop. Namen Japoncev je zediniti Kitajsko pod popolnoma novo vlado,

ki bi stala pod popolnim vplivom Japoncev in bi služila njihovim političnim in gospodarskim namenom. Japonska voj-

Politika oboroženega miru

ANGLIJA BO POSKRBELO ZA TO, DA JE VOJNA NEVARNOST NE BO VEČ NAŠLA NEPRIPRAVLJENE

LONDON, 26. oktobra. Včerajšnja seja tako imenovanega ožjega ministrskega odbora angleške vlade je bila strogo tajna. Pripisuje pa se ji velik pomen, ker so bili navzoči tudi vojni, mornariški in letalski ministri ter šef generalnega štaba. Govorilo se je izključno o reorganizaciji angleške vojske ter o nadaljnjem oboroževanju. Gotovo je, da je sklenila Anglija, voditi odslej politiko oboroženega miru. To pomeni, da se bo do zob oborožila, da bi mogla njena politična beseda v svetu več zaleči. Oboroževanje se bo

nadaljevalo z največjo energijo in bo že v najkrajšem času pokazalo vidne rezultate. Sistem prostovoljskega izpopolnjevanja vojske bo popolnoma reorganiziran, da bo imela Anglija vedno zadostno število čet pod orožjem. Kako se bo to izvršilo, v javnosti še ni znano. Ve se le to, da se bo dosežani kredit poldruga milijarde funtov podvojil. Anglija noče več, da bi jo še kdaj zatekla vojna nevarnost nepripravljena, kakor jo je meseca septembra.

Vojvoda Kentski guverner Avstralije

LONDON, 26. okt. Reuter: Vojvoda Kentski je bil imenovan za generalnega guvernerja Avstralije. Na novo službeno mesto — ki ga prvič v zgodovini angleškega imperija zaseda kraljev brat — bo odšel s soprogo in otroki. »Times« pišejo danes, da je to nov dokaz, da je zveza

med posameznimi deli angleškega imperija čvrsta.

NOVA ITALIJANSKA PODMORNICA.

TARENTO, 26. oktobra. Avala. Stefani poroča: Včeraj so bili tu napravljeni poskusi z novo italijansko podmornico. Podmornica se je pognila 125 metrov globoko v morje in ostala v tej globini eno uro. Poskus se je popolnoma obnesel.

Zapiski

Dragocene relikvije

Zemljevidi Češkoslovaške do pred kratkim so postali dragocen spomin in prenehali biti navadni učbeniki. V Pragi niso nikoli knjigarne prodale več zemljevidov, kakor sedaj. Še vedno prihajajo Čehi, da bi kupili zemljevid »prejšnje« Češkoslovaške, vendar večinoma zastoni, ker so že vsi razprodani.

Prometna sredstva na vzhod

Konc. letoš. leta bo zgrajen prvi odsek nemškega kanala, ki bo vezal Ren preko Majne z Donavo. Prišli bodo do Würzburga, drugo leto do Nürnberga in čez dve leti bo zgrajen do kraja ter bodo ladje lahko vozile od Hamburga do Konstanz na Črnem morju. »Völkischer Beobachter« piše o gospodarskem pomenu tega kanala za Nemčijo ter o načinu, kako bo prišla Nemčija do romunskega petroleja in žita. List zaključuje članek s konstatacijo, da stopa gospodarsko zavzetje Vzhoda v novo dobo.

Svoboda v nevarnosti

Ameriški notranji minister Harold Ickes je govoril o pohodu totalitarnih ideologij in dejal, da se v drugih državah luči pameti ugašajo druga za drugo. Ali se bodo zopet prižgale še za našega časa? Nikar se ne motimo. Totalitarna ideologija napreduje in tudi mi nismo varni, ker pretkano minira hram naše svobode.

O nevtralnosti švicarskega tiska

Nemški listi so v zadnjem času prinesli več napadov na švicarsko časopisje, češ da se ne drži nevtralnosti ter se neokretno obnaša napram Nemčiji. Enemu listu so celo očitali, da hujška na vojno. Interesantno je, da nemški listi ne napadajo socialističnih ali drugih levičarskih listov, temveč so naperili svoje napade predvsem na švicarski meščanski tisk. To pa vse seveda z jasnim namenom, da vnesejo zmedo v švicarsko meščanstvo. »Berner Bund« jim odgovarja, da je nevtralnost zadeva države. Nobena tuja sila nima pravice, zahtevati od švicarske države, da izpremeni zunanjo politiko, ki se odraža v besedi nevtralnosti; nevtralnost napram vsem in vsakomur. Nobena tuja sila nima pravice zahtevati, da se odvzamejo Švicarjem pravice in svobode, ki so jim zagarantirane z ustavo.

V Franciji ne bo volitev

V Franciji so zadnje čase veliko govorili o razpustu parlamenta in novih volitvah. Zdaj prihajajo vesti, da volitev ne bo in da se je tudi Blum izrazil proti nameri, da se razpusti parlament. Volitve, piše »l'Oeuvre«, bi imele pomen le, če bi hoteli istočasno reformirati volivni zakon. Tega pa danes nočejo niti komunisti, ki so bili vedno najhujši nasprotniki sedanjega volivnega reda.

Nemški osemletni načrt

Maršal Göring pripravlja nov 8-letni načrt za povzdigo nemškega gospodarstva. Načrt je potreben zaradi obeh priključitev ter nove nemške gospodarske politike, ki gleda na vzhod.

Sovjetska Rusija in vojna

SSSR se ni hotela spustiti v vojno z Japonsko, niti z Nemčijo zaradi Češkoslovaške. SSSR se boji vojne iz notranjih razlogov. (»Narodni politika«.)

Avtostrada Berlin-Praga-Dunaj

Pravijo, da je v znak boljšega prijateljstva med Nemčijo in bodočo ČSR kancelar Hitler že poveril inž. Todta, naj izdelata načrt za avtostrado, ki bo vezala Berlin z Dunajem po najkrajši poti čez Prago. (»Lavoro Fasista«.)

Maribor, oktobra,

Tragika položaja Slovanov v zboru evropskih narodov, ki se je pokazala tako vidno ob zadnjih mednarodnih političnih dogodkih, ki so jasno in glasno izpričali, da nimamo besede niti tedaj, kadar se razpravlja o naši lastni koži, izdava predvsem iz dejstva, da nimamo niti ene same velesile, ki bi se lahko enakopravno uvrstila v zbor tistih velikih sil, ki v mednarodni politiki odločajo dandanes še veliko bolj, kakor so kdaj prej. Vsa tragična paradoksalnost tega dejstva pa je v tem, da nimamo nobene take velesile kljub temu, da je največja evropska država, Rusija, po svoji plemenski pripadnosti slovanska.

Po svoji plemenski pripadnosti. Ne pa po zavesti in moči! Pri nas Slovencih, kjer smo gledali na slovenstvo vedno skozi rožnata očala samoprevare in zmerjali z izdajalcem ne samo slovenskih, ampak tudi slovenskih interesov vsakogar, ki si je upal motiti nas v tem romantičnem, a žal vsake stvarnosti pogrešajočem snu, imamo še danes na tisoče ljudi, ki sanjajo pri belem dnevu in z odprtimi očmi o neki slovanski Rusiji, caristični in boljševiski. Ti ljudje bodo gotovo tudi sedaj »ogorčeni«, ako jim ta sen zmotimo s sicer res trpkim, a prav tako neizprosno resnico, da Rusija ni bila po svoji zavesti in po svojem čustvovanju slovanska ne za časa carizma ne za časa boljševizma. Tisti, ki je z najglobljimi znanstvenimi razpravami ovrgele lepo utvaro o »slovanski carski Rusiji«, ni bil nihče drugi kakor veliki T. G. Masaryk. Kdor ne zna češčine, da bi čital te njegove razprave, naj bere vsaj njegovo v slovenščino prevedeno »Svetovno revolucijo«. A da Masaryk ni bil Slovan po duši in čustvu, pač menda nihče ne bo trdil.

Carška Rusija je bila despotična, po vsej svoji upravi napol azijska in napol evropska država, ki je ostala avtokratična monarhija celo v času, ko so bile že vse druge države ne samo v Evropi, ampak celo tudi v Aziji, že demokratične. Ta država je imela na svojem vodstvu ljudi, ki ne le niso poznali slovanskega skupnostnega čuta, ampak celo niti po svojem pokolenju niso bili vedno Slovani, ampak baltski nemški velikaši. Narod sam ni imel nobene politične svobode, ta narod se ni zavedal niti svoje ruske narodnosti v našem smislu, kako naj bi se potem zavedal kake višje slovanske skupnosti? Slovansko čustvo so poznali samo tako imenovani »slavjanofili«, ki so se rekrutirali iz peščice intelektualcev, predvsem profesorjev. Pa še ti so poznali slovenstvo le kolikor je spadalo v okvir pravoslavja. Kdor misli, da je uradna carska Rusija šla kdaj v boj za balkanske ali za avstrijske Slovane zaradi slovanske misli, se kruto moti. Kar se tiče pokojne Avstrije, je bila prav carska Rusija tista, ki se je do zadnjega branila, da bi bila razkosana. Kakor na zunaj, pa ni poznala slovenstva tudi na notranj, kjer je postopala s slovanskimi Poljaki, Ukrajinci in Belorusi enako kakor s Čerkezi, Samojedi, Baškirci itd.

Toda še manj kakor carska, je slovanska boljševiska Rusija, v kateri niti Rusi sami nimajo vodilne besede. Diktator Sovjetske Unije je Gruzinec Stalin, Neslovan. Razen tega je v vodstvu še vse polno Gruzincev, Židov, Lotišev itd., ki so sicer spremenili svoja imena v ruska, zaradi tega pa niso postali ne Rusi ne Slovani. Že dejstvo samo, da je diktator boljševiske Rusije neslovanski Azijski, govori torej več kakor bi vsaka dolga razprava. Razen tega je ta Rusija prav sedaj, ko se je že ves svet odmaknil od internacionalizma, edina internacionalistična država na svetu, ki razglasa narodno čustvo za kapitalistično sredstvo za razdvajanje proletariata. Kakor je bila torej carska Rusija s svojim absolutizmom za vsem razvojem demokratičnega sveta, tako je sedanja boljševiska za vsem razvojem nacionalističnega sveta. To dejstvo je pa le v prid nasprotnikom Slovanov in Rusije same, ker lahko ves boj proti njej skrivajo pod firmo boja proti boljševizmu in jim zato pri tem sekundirajo z enakim navdušenjem tudi demokratične sile, katerim se zdi komunizem bolj tuj kakor fašizem.

Od take boljševiske Rusije Slovani ne

Zahteve madžarskih Slovakov

300.000 SLOVAKOV NA MADŽARSKEM ZAHTEVA ENAKE PRAVICE, KAKOR JIH DOBE MADŽARI NA SLOVAŠKEM

PRAGA, 26. oktobra. Po sem dospelih vesteh iz Budimpešte, se je na Madžarskem ustanovil poseben Narodni svet tamkajšnje slovaške narodne manjšine, ki šteje 300.000 duš. Narodni svet je sestavil tudi že posebno spomenico, katero je poslal madžarski vladi. V tej spomenici zahtevajo Slovaki na Madžarskem popolnoma enake pravice, kakor jih zahte-

vajo Madžari za svojo manjšino na Slovaškem, ki bi še ostala izven mej povečane Madžarske. Ta spomenica je vzbudila v Budimpešti veliko vznemirjenje in jo skušajo javnosti splošni prikriti, ker dokazuje, da je laž vse, kar trdijo Madžari, da so Slovaki v njihovi državi popolnoma enakopravni in nezatirani.

Nacionalistična ofenziva

PRVI BOJI SO SE ŽE PRIČELI JUŽNO O D MADRIDA. — NACIONALISTI UPAJO, DA BODO KONČNO LE OSVOJILI MESTO.

LONDON, 26. oktobra. Na španskih frontah se je pričela včeraj nova ofenziva nacionalističnih čet proti republikanskim položajem, in sicer južno od Madrida pri Aranjuezu. Nacionalističnim četam se je zaradi nenavadnega naskoka posrečilo presenetiti nasprotnika in zavzeti neke položaje, ki pa niso posebnega stateškega pomena. Napad se je izvršil z desnega brega reke Jarama. Republikanci so prešli

po prvi neuspehih v protinapad. Boji še trajajo in so zelo krvavi. Izgube so na obeh straneh velike. O najnovejših rezultatih teh bojov še niso znane nobene podrobnosti. Zdi se, da je bil ta nacionalistični napad le prvi pričetek nove velike ofenzive, katere namen je končno zavzeti Madrida. Nacionalisti upajo, da se jim bo to po zadnjih velikih pripravah tudi posrečilo.

USA za židovsko Palestino

AMERIŠKA GROŽNJA NA NASLOV ANGLIJE — V LONDONU SO OGORČENI IN PONUJAJO USA PALESTINSKI MANDAT

LONDON, 26. oktobra. Tu je vzbudila veliko nezadovoljstvo grožnja, ki jo je izrekel Rooseveltov prijatelj senator Wagner po obisku pri prezidentu, da bodo Združene države v primeru potrebe storile več kakor samo protestne korake, ako bo Anglija še nadalje oklevala z rešitvijo palestinskega vprašanja v popolnoma židovskem smislu. Roosevelt je trdno odločen vztrajati pri zahtevi, da postane Palestina svobodna židovska država, kakor je bilo določeno v versailleski mirovni pogodbi. Zato je treba židovske interese v Palestini zaščititi in dovoliti Židom neomejeno priseljevanje. V tem

smislu je interveniral v angleškem zunanjem ministrstvu v Londonu tudi ameriški poslanik, ki je pri tem še posebej poudaril, da je v Palestini tudi 10.000 ameriških Židov, ki jih bodo USA ščitile. Londonski listi ostro napadajo USA zaradi te akcije in pravijo, da se Roosevelt zavzema za Žide zaradi volivne demagogije. Dalje pravijo, da USA lahko zahtevajo v Ženevi mandat nad Palestino, ako povrnejo Angliji ogromno škodo, ki jo je s tem mandatom doslej imela in si je s tem osovražila še 60 milijonov muslimanov v svojem imperiju. Ta mandat je za Anglijo itak bidek.

Trgovinska pogajanja z Nemčijo zaključena

BEOGRAD, 26. oktobra. Jugoslovansko-nemška trgovinska pogajanja v Beogradu, ki so trajala dva tedna, so bila včeraj zaključena. Pogajanja so potekala v prijateljskem duhu in so dosegla popoln uspeh za obe stranki. Nova pogodba sloni na načelu, da se mora trgovinska zamenjava blaga med Nemčijo in Jugoslavijo tudi v bodoče pospeševati in stopnjevati. Obe državi sta v trgovinstvu navezani druga na drugo in morata skrbeti za to, da vnovčita čim več svojega blaga v vzajemnem trgovanju.

NAMESTO ČSR SLAVIJA

PRAGA, 26. oktobra. Stefani poroča: »Slovanski Hlas« objavlja vest, da se bo Češkoslovaška imenovala po novi ustavi Slavija.

GOTTWALD GRE V MOSKVO.

PRAGA, 26. oktobra. Avala. Češkoslovaški komunistični voditelj Klement Gottwald je zapustil Prago in odpotoval v Moskvo, kjer prevzame vodstvo srednje-

moremo pričakovati ne slovanskega čustvovanja ne sodelovanja ne pomoči. Razen tega je boljševiska Rusija prav tako notranje razjedena, kakor je bila caristična. Svetovna vojna je razplamtela v caristični revoluciji, nova vojna bi jo najbrže prav tako v boljševiski. Tega se Stalin enako boji, kakor se je bal car Nikolaj II., zato se izogiba vojne z Japonci in z Evropo. Rusija je velikan z neprebujeno narodno in zato tudi z neprebujeno slovansko zavestjo. Ako hočemo, da bo ta velikan kdaj tudi po svoji resnični moči to, kar je po svoji velikosti, potem tega ne smemo pričakovati ne od carizma in ne od boljševizma. Šele kadar bo Rusija ozdravljena svojih usodnih bolezni, bo postala faktor, na katerega se bomo ostali Slovani lahko oprli. Toda do tedaj bo poteklo gotovo še dosti vode po Volgi v Kaspiško morje, -r., pa se tudi noče vezati z JNS.

Seja odbora JNS za celjski okraj je bila včeraj popoldne. Vprašanje kandidata je osialo formalno še odprto. Predsednik odbora g. Prekoršek se je po razgovorih v Beogradu vrnil v Celje in čaka na razgovore z ostalimi opozicijskimi skupinami za eventualno postavitev v skupnega kandidata.

Vprašanje na g. Petra Živkovića, predsednika JNS. Predsednik JNS g. Peter Živković trdi v svoji izjavi, ki jo je objavil predvčeršnjim, da se niti JNS niti on nista odrekla programu in jugoslovanski ideologiji. »Jutro« je priobčilo izjavo g. Živkovića brez komentarja čeprav bi moral dr. Kramer, generalni tajnik JNS, vsaj ob tej priliki odkrito povedati, kako stvar v resnici stoji. Komuniste o sporazumu JNS z blokom opozicije, ki ga je podpisal predsednik JNS g. Peter Živković, namreč pri tem sporazumu ni glavna stvar, pač pa to, kar se skriva za njim. Na podlagi pisanja »Jutra« in »Slovenskega Naroda« smo že pred nekaj dnevi logično izjavili in ugotovili, da se je JNS via facti odločila za federalizem, čeprav sta to dejstvo skušala dr. Kramer in »Jutro« za svoje brave zamažati in zabrisati. Po zanesljivih informacijah, ki smo jih sedaj dobili, pa dr. Kramer kot generalni tajnik JNS ni pristal na federalizem samo via facti, marveč je na federacijo pristal tudi expressis verbis. Podal je namreč v tem pogledu čisto decidirano izjavo ter pristal na sporazum od 8. oktobra 1937 v celoti, z edino izjemo, da je pridržal za sebe samo še »idejo narodnega edinstva«. Razume se po sebi, da je tudi ta ideja postala zanj brez vsake vrednosti v tem trenutku, ko je s federalizmom pristal na idejo treh narodnih individualnosti in zato na tri narode Jugoslavije. Dovoljujemo si zato vprašati g. Petra Živkovića, ali je g. dr. Kramer, generalni tajnik JNS, tudi njemu kot predsedniku stranke zamažal to, na kar je pristal pri dr. Mačku v Zagrebu? Ne moremo si namreč misliti, da bi g. Peter Živković mogel trditi v svoji izjavi, da se JNS ni odrekla programu in jugoslovanski ideologiji, če bi g. dr. Kramer njemu povedal neizpodbojno resnico, da je kot generalni tajnik JNS v Zagrebu zavrgel unitarizem in pristal na federalizem. Radi razčiščenja politične situacije, zlasti v Sloveniji, je naše vprašanje na g. Petra Živkovića zelo važno in potrebno.

Demetrovićevo odprto pismo g. Petru Živkoviću. V zagrebških »Jugoslovenskih novinah« priobčuje g. Juraj Demetrović odprto pismo na predsednika JNS g. Petra Živkovića, v katerem ugotavlja kot najvažnejše, da sporazum med JNS in UO ni v skladu s sklepi ožjega glavnega odbora JNS. G. Demetrović pravi, da je dal ožji odbor vodstvu pooblastilo, »da na osnovi misli, ki so bile izražene na seji, stopi v pogajanja za volivno kolaboracijo. Mnenja v večini so bila taka, da ne gre samo za tehnično sodelovanje, temveč tudi za politično, zaradi česar je potrebno ugotoviti skupno politično stališče kot prvi pogoj za tehnično volivno sodelovanje, iz katerega je razvidno, da JNS s svojimi glasovi ne podpira in ne služi politiki Bloka narodnega sporazuma od 8. okt. 1937, v katerem sporazumu se zahteva odprava ustave z državnim udarom in sestavo konstituante na osnovi priznanja in sporazumevanja treh narodov v bodoči ureditvi države. Tudi se je zahtevalo, da ne bo nosilec liste dr. Maček, prepuščajoč vodstvu, da to izvede na taktičen način. G. Demetrović pravi, da vse to ni bilo doseženo in volivna kolaboracija, kakor so jo napravili, ni samo v nasprotju s sklepi ožjega glavnega odbora, marveč tudi v nasprotju s politiko in ideologijo, kateri je JNS služila in zaradi katere je bila osnovana.

Razgovori med predstavniki Bloka sporazuma in Bože Maksimovića se nadaljujejo. Verjetno bo tudi skupina Bože Maksimovića kandidirala na listi opozicije.

Borza. Curih, 26. oktobra. Devize. Beograd 10, Pariz 11.74, London 20.98, New York 44.50, Milano 23.275, Berlin 176.375, Praga 15.125.

Vremenska napoved. Padljanje vremena, mestoma padavine. Bolj mrzlo.

evropske sekcije komunistične internacionale. Gottwald je bil zadnje čase pod strogim policijskim nadzorom in mu je bila onemogočena vsaka akcija.

POŽAR NA NEMŠKI LADJI

LONDON, 26. okt. Reuter: Na nemškem 21.000 tonskem parniku »Deutschland«, ki je sedaj približno 200 milj oddaljen od Nove Fundlandije, je izbruhnil sinoči požar, ki pa so ga že zadušili. Na SOS klic je hitelo 6 različnih parnikov proti nemški ladji, vendar so se trije ustavili, ker so dobili poročilo po radiu, da ni več nevarnosti. Trije so nadaljevali vožnjo proti ladji in danes jutraj sta jo dva že dosegla. V teku noči so ogenj pogasili. Na ladji je 600 potnikov.

KOLONIJE SESTAVEN DEL ITALIJE.

RIM, 26. okt. Fašistični veliki svet je odredil, da se italijanske kolonije od sedaj naprej smatrajo za sestavni del Italije in se bodo zaradi tega tudi na isti način upravljale. Japonski vladi pa je poslal čestitke zaradi zmage pri Kantonu in Hankovu.

HITLER NA DUNAJU

DUNAJ, 26. okt. Na potovanju po Ostmarki je kancelar Hitler prisel na Dunaj. Kmalu pa je odpotoval naprej proti severu.

GRŠKI KRALJ POTUJE V LONDON. ATENE, 26. oktobra. Avala. Agencija Athenes poroča, da je odpotoval kralj Jurij danes incognito čez Pariz v London.

Volivno gibanje

Namestnik dr. A. Korošca na kandidni listi JRZ v Celju bo verjetno celjski advokat dr. Alojzij Voršič.

Trije kandidati na dr. Mačkovi listi v Celju. V celjskem srezu bodo menda na listi dr. Mačka v Celju kar trije kandidati. Razgovori sicer še niso končani, toda soc. demokrati bi radi imeli svojega kandidata, na kar bi Slov. združena opozicija kot večinska opozicijska skupina težko pristala, ta slednja pa se tudi noče vezati z JNS.

Načrt nove češkoslovaške ustave

O novi češkoslovaški ustavi, ki jo izdeluje komisija strokovnjakov in politikov na zahtevo državnotvornih strank, pri naša »Politika« poročilo, v katerem pravi med drugim: Nova ustava bo temeljila na načelih parlamentarizma in »disciplinarne demokracije«. Nositelja izvršilne oblasti bosta predsednik republike in vladar, vendar predvideva nova ustava predsedniku republike več pravic kakor jih je ime doslej (n. pr. pravico veta v odločitvah parlamenta). Prav tako bo imel prezident poseben položaj glede izravnavanja morebitnih sporov med pokrajinskimi vladami in spori teh s centralno oblastjo. Načrt predvideva tudi skupnega zunanjega ministra, ministra narodne obrambe in skupne finance. Za češko-moravsko pokrajino bo osem ministrov, za Sovaško pet in za Podkarpatsko Rusijo trije. Parlamenti se bodo volili za posamezne pokrajine posebej. Delegacije teh parlamentov bodo sestavljali skupen parlament z 200 člani. Za odstranjevanje sporov in da bi se preprečilo preglasovanje manjšega števila Slovkov in Podkarpatskih Rusov, bo skrbel senat, ki bo imel 24 članov in bodo v njem zastopane vse pokrajine z enakim številom članov. Senat bo imel pravico odklanjati zakone parlamenta, v primeru spora pa odloča prezidentov veto.

V predloženem volilnem sistemu prihaja jasno do izraza težnja proti prehodu strankarstvu v političnem življenju. Dosedanji čl. proporcionalni volilni sistem se nadomešča s principom majoritacije, to se pravi, da se ne bo več glasovalo za posamezne liste, temveč samo za kandidata, ki bo izbran z večino glasov v posameznih volivnih okrajih.

Zdaj, ko se je prvo ogorčenje nad stran kami, ki jih je ljudstvo krivilo za katastrofo, poleglo, se zopet krepijo sile, ki želijo ohraniti osnovni demokratski značaj preosnovane države. Celo tako izrazito desničarski list kakor je »Venkov« opominja v zvezi z reformami notranjega političnega življenja prenapete novotarje in pravi: »Ali bi naš v svojem jedru demokratski narod prenesel diktaturo? In kdo bi jo izvajal? Ali bi temu narodu odgovarjal fašistični ali nacionalno-socialistični režim? Ne preostaja nam nič drugega kakor nova, avtoritarna, proti vsem vrstam in za vse disciplinirana demokracija, radikalno očiščena vsega korupcionizma in protekcionizma, — taka demokracija, kakršna živi v predstavi naroda.«

Obnova sil in izmenjava generacij je sedaj glavni problem, ki ga postavljajo vsi tabori. Opažata se dva centra, okoli katerih se zbirajo te sile. Eden je agrarna republikanska stranka, ki ni prav ničesar izgubila v svoji vitalnosti kljub temu, da je na vladi nepretrgoma od postanka republike, in ki bo po vsej priliki vodilna stranka v življenju obnovljene republike. Drugi center se kristalizira okoli nacionalistične stranke, iz katere je izšel Beneš in ki je v dosedanjem življenju pokazala izredne sposobnosti prilagajanja vsakokratnim razmeram. Del vodstva te stranke se zavzema za združitev z agrarci, s čimer bi stranka prevzela vodstvo v notranje in zunanje politični orientaciji. Na strani pa je dosej ostala socialistična stranka, ki je sicer izstopila iz II. internacionale, ni pa še pokazala večje aktivnosti. Poseben položaj zavzema češka narodna stranka, ki ji njena katoliška orientacija otežkoča združevanje z drugimi skupinami.

Zadnje važne spremembe se bodo izvršile v prihodnjih dneh, ko bodo končno določene meje z Madžarsko. Po definitivni razmejitvi nove češkoslovaške, ki bo spremenila svoje ime, kakor predvideva ustava, bodo razveljavljeni pakti s Francijo in Sovjetsko Rusijo. Končno bo treba rešiti še vprašanje garancije novih državnih meja, s čimer bo tudi definitivno določen nov položaj države Čehov, Slovkov in Podkarpatskih Rusov v Evropi.

Iz občinske pisarne v Poljčanah. Kralj. kmetna uprava bo tudi letos prispevala kmetovalcem k ureditvi in izboljšanju travnikov. Prošnje vložiti najkasneje do 15. novembra. Uradni dan sreskega načelnika bo 3. nov. ob 15. uri v občinski pisarni.

Novice

Težki pogoji narodno obrambnega dela v Celju

Narodno-obrambno delo bi moralo sloneti v mestu na zavednem izobraženstvu in delavstvu. Toda oba se borita s težkimi materialnimi prilikami in posebno prvo s tradicijo nekdanjih političnih strank. Le počasi se formira plast neodvisno mislečih ljudi, ki se z žrtvami na račun udobnosti in miru otresajo znamenitega »udinjanja« eni ali drugi politični sili.

Posebno težko je narodno-obrambno delo med delavstvom, ki vidi radi nerazumevanja za svoje koristi v odgovorni upravi le svojega sovražnika in se ne čuti povezanega z meščanom drugače kakor v razrednem nasprotju. Prav nič drugega seveda ne vidi v tujem usmerjenem podjetniku. Saj so znana podjetja »narodnih« ljudi, ki skušajo igrati v našem političnem življenju prav tako vlogo kakor v gospodarskem, ki plačujejo svojega delavca po dinar in pol na uro, ne poznajo

poviška pri nadurah in ostalih določb socialne zakonodaje. Tu bi bilo najprej treba začeti z narodno-obrambnim delom, če bi to bilo res povsod iskreno in konkretno mišljeno, ne pa le primerna parola za obdržanje monopola nad narodno mislijo. Prav tako ovira in krha narodni čut delavčeva zavest, da je njegovo strokovno borbo in organiziranost strel tuje usmerjeni podjetnik s pomočjo in v sporazumu s tistimi, ki naj bi varovali delavčevu neodvisnost od tuje usmerjenega podjetnika. In ko delavec vidi, da uporabljata oba skupna sredstva in celo iste ljudi za zlom njegove strokovne moči, je njegovega zaupanja v narodno skupnost konec.

To so najbolj pereči problemi narodnostnega vprašanja in kdor bo hotel to vprašanje načeti v vsej svoji povezanosti in iskreno, ne bo mogel mimo teh ugotovitev.

Še o pobreško-tezenski pošti

Vaš petkov članek o potrebi pošte za Tezno in Pobrežje je zbudil v obeh krajih mnogo pozornosti in odobravanja. Treba bo vsekakor upoštevati gospodarski razvoj velike občine in ji priboriti samostojno pošto. Ustanoviti je treba vsaj pogodbeno pošto, če že ni mogoče takoj dobiti državne. Umesten je tudi predlog, kje naj bi pobreško-tezenska pošta. Prostor blizu križišča Tržaške in Ptujске ceste je za to pošto zelo primeren, ker je tu nekako razpoteje med Tezno in Pobrežjem. Kakor vem, je posestnik

Kolenc s Tržaške ceste 5 že ponudil hišo bodoči pošti za uradne prostore. Tudi je znano, da je pred poldrugim letom pobreška občina pričela akcijo za ustanovitev samostojnega poštnega urada. Bila je že določena komisija poštna direkcije, ki naj bi poiskala prostor za novo pošto. Ker ni bilo primerne poslopja, je vprašanje pobreško-tezenske pošte zaspalo. Sedaj pa je tudi ta ovira odstranjena. Zato je v interesu obeh katastrskih občin, da dobe samostojno pošto. -ak.

Damski frizerji zahtevajo samostojnost

Te dni je bil v Beogradu vsedrjavni kongres damskih frizerjev. Zborovanje je bilo v glavnem posvečeno vprašanju osamosvojitve damskih frizerjev. Govorniki so odločno nasprotovali skupnemu izvrševanju brivske in damsko-frizerske stroke. Utemeljevali so to z dejstvom, da brivec z nepopolno strokovno izobrazbo samo škoduje damsko-frizerskim mojstrom. Pri skupnem izvrševanju obeh strok se tudi naraščaj ne more specializirati v damsko-frizerski obrti. Zato je bila soglasno sprejeta resolucija, v kateri zahtevajo od ministra za obrt, trgovino in industrijo ločitev obeh strok. Brivci, ki hočejo izvrševati damsko-frizerski posel, se morajo podvreči posebni komisiji. Ta zahteva je izšla tudi iz vrst slovenskih damsko-frizerskih mojstrov.

Število delavstva v ljubljanski tobačni tovarni vedno manjše

Tobačna tovarna v Ljubljani ima že tradicijo. Kljub temu pa se opaža počasna, toda sistematična domontaža te tovarne. Najlepše nam to dokazuje statistika, ki jo Okrožni urad za zavarovanje delavcev vodi za zavarovanje v tobačni industriji. Število delavstva v ljubljanski tobačni tovarni se je avgusta ponovno zmanjšalo za 63 tako, da je sedaj zaposlenih samo še okoli 700 delavcev. Zanimiva je primerjava števil delavstva pred vojno in danes. Dočim je bilo pred vojno zaposlenih v ljubljanski tobačni tovarni stalno preko 2000 delavcev, takoj po vojni 1100, se pa sedaj število delavstva v tej tovarni giblje med 700 in 800. Dejstvo je, da sedaj ne izdelujejo v Ljubljani vseh tistih tobačnih izdelkov ko nekdanj. Vse to so uvideli delavci ljubljanske tobačne tovarne, ki so poslali na merodajno mesto obširno resolucijo, ki pravi, da bi bila ukinitve tobačne tovarne v Ljubljani za delavstvo in za Slovenijo velik udarec.

Prve smrtne žrtve mraza

Na Kožuh planini pri Djevdjeliji je že nekaj dni tako hud mraz, kakršnega ljudje ne pomnijo sredi zime. Zapadel je visok sneg in burja ograža človeška živ-

ljenja. Na Kožuh planini so padle tudi že prve žrtve letošnjega mraza. Blizu graničarske postojanke so v snegu zmrznili graničarski polkovnik Stevan Kujunčič, poročnik Dragoslav Nikitović in graničar Medo Azirovič. Dočim so bili ti že mrtvi, so štiri druge graničarje napol mrtve prenesli v stražnico.

o. Premestitev. Poštna uradnica Ana Škrbec je premeščena iz Dolnje Lendave v D. M. v Polju.

o. Mesto telovadnega učitelja je razpisano na gimnaziji v Mostarju. Interesenti naj se tozadevno obrnejo na Sokolsko društvo v Mostar.

o. Poroka v Konjicah. V nedeljo se je v Konjicah poročil krojaški pomočnik Franc Germ iz Maribora z gđc. Milico Pekovskovo iz Konjic.

o. Ustanovni občni zbor krajevne organizacije Legije koroških borcev bo 30. t. m. ob 9. uri dop. v Slov. Konjicah.

o. Za izpopolnitev slovenske univerze se je zavzemal v Beogradu vseuč. prof. inž. Lobe v zadevi zavoda za strojništvo in bodočega aero- in hidrodinamičnega laboratorija. Prva licitacija gradbenih del je že potrjena.

o. Učiteljstvo logaškega okraja je zborovalo na Rakeku. Na sestanku so obravnavali razna vprašanja notranjskega učiteljstva, pa tudi mnoga vzgojna vprašanja.

o. Dan varčevanja bo 31. oktobra. Na ta dan bodo po vseh šolah predavanja o varčevanju.

o. Spominska svečanost ob stoletnici rojstva J. Hausenblehlerja v Žalcu je bila zaradi pogreba kneza Arsena preložena na nedeljo 30. oktobra.

o. Nova parcelacija Auerspergovega posestva. Pritožbe mnogih nezadovoljnih zaradi razdelitve agrarne zemlje na Auerspergovem posestvu so bile uspešne. Komisija je ponovno obiskala teren ter odredila novo parcelacijo, ki naj upošteva upravičene želje onih, ki niso zadovoljni.

o. Poldeta Zavrla so prepeljali v novo-meske zapore, kjer se je počasi omehčal in začel izpovedovati svoje grehe.

o. Repa ju je podsula. Pri Sv. Marjeti ob Pesnici je voz repe zasul 51letnega posestnika Franca Celcerja in 56letnega Alojza Korparja. Oba sta dobila zelo nevarne poškodbe, tako da so ju morali prepeljati v mariborsko bolnišnico.

o. Slička iz Levea pri Celju. Pišejo nam: »V nedeljo, dne 24. t. m. ob kaki

pol 12. uri je stala neka približno 10-letna deklica na pragu gostilne Majdič v Levcu in opelovano ponavljala čitajoč iz nekega zvezka sledeče besede: »Ehre dem Vater, dem Sohne und dem heiligen Geiste, jetzt und in alle Ewigkeit Amen«. Zanimivo bi bilo ugotoviti, kdo poučuje v Celju našo deco v nemškem katekizmu.

c. Umrli je včeraj v Celju na domu v Zagradu št. 1., 79 let stara zasebnica Mastnak Cecilija.

c. Sodišču sta bila predana v Celju 32 let stari Jakob Z., ki je prišel med delavce k Savinji in hotel z odprtim nožem navaliti na polirja Franca N., češ, da je polir kriv, da Jakob ni dobil boljše plače. Jakob je bil že kaznovan radi težke teles. poškodbe in je še včeraj pri zaslišanju trdil, da bo polirja ubil. — 18-letni brivski vajenec Karl L., ki je na račun pokojnega očeta naročil v neki knjigarni za 600 dinarjev knjig za 8. gim. razred in jih razprodal; s pomočjo tujih listov je stopil v stik s tujimi filatelisti in je izvalil od nekega Madžara iz Budimpešte 2.000 dinarjev.

n. Dr. Trumbić je resno obolel. Kap mu je ohromila vso levo stran telesa.

n. Hrvatski politik odvetnik dr. Živko Bertić, ki je deloval zlasti v dneh osvobojenja, je v Zemunu umrl.

n. Odlikovanje nemškega konzula v Zagrebu. Ob 10letnici službovanja nemškega konzula dr. Alfreda Freundta ga je kralj odlikoval z redom sv. Save III. stopnje.

n. Preimenovanje železniške postaje. Generalna direkcija državnih železnic je spremenila ime železniške postaje Vukovar-predmestje v Borovo.

n. V Petrinji je kilogram kruha po 2.50 din. Neki pekovski mojster je sklenil v Petrinji doseči znižanje krušnih cen. Sam prodaja kilogram kruha po 2.50 dinarjev, daje tri žemlje za dinar in peče kruh za dinar. Seveda ima sedaj ta pek ogromno posla.

n. Nesreča na lovčenskih serpentinah se je zgodila pri razstreljevanju skal, ker hočejo cesto razširiti. Dva delavca so skale podsule. Če bo zdravnikom uspelo rešiti jima življenje, bosta ostala invalida.

n. Ruski letalec Sikorski v Beogradu. V Beograd je prispel slavni konstruktor največjih letal na svetu inž. Sikorski, ki bo v Aeroklubu predaval o svojih letalih.

n. Za milijon dinarjev 9 let zapora. V Novem Sadu je bil sodni uradnik Miloš Stojanović obsojen na 9 let zapora, ker je poneveril milijon dinarjev državnega denarja.

n. Otrok se je skuhal. V Somboru je poldrugo leto stara Košanka Bukovićeva padla v kotel, ker se je kuhala fižol. Ker ni bilo nikogar blizu, se je deklica dobesedno skuhal. Ko je prišla mati, je bila hčerka že mrtva.

Dobra prijateljica: »Ti imaš pa res mi-kaven klobuček — od leta do leta mi je bolj všeč!«

Maribor

Obstoje Glasbene Matice resno ogrožen

NAJODLIČNEJŠI IN NARODNO ZASLUŽNI KULTURNI USTANOVI ODPOVEDANI DOSEDANJI PROSTORI — ČE MERODAJNI ČINITELJI NE PROŽIJO POMOČI IN RAZUMEVANJA, OSTANE GM NA CESTI IN MORA LIKVIDIRATI — NOTRANJA KRIZA REŠENA, ZA PREDSEDNIKA PONOVO IZVOLJEN DR. RAVNIK

Sinoči je bil v prostorih Glasbene Matice 20. redni občni zbor GM v Mariboru, ki ga je vodil predsednik g. dr. Rudolf Ravnik. Občni zbor je važen iz dveh ozirov. Soglasno je bila ugotovljena popolna konsolidacija te kulturne ustanove, zborovanje pa je bilo tudi resen krik po novih šolskih in društvenih prostorih, ker so dosednji odpovedani. V tem pravcu je potekal ves občni zbor, ki je izzvenel v prošnjo in svarilo: „Ne dopustite največjega mariborskega kulturnega škandala, da bi GM deložirali, dajte ji nove prostore!“

Po uvodnih formalnostih in pozdravu so zborovalci stoje počastili spomin pokojnega slovenskega skladatelja dr. Antona Schwaba iz Celja in pevke gđ. Gorupove, ki je na Pohorju tako tragično preminula. Na zborovanju bi morali sklepati o novih društvenih pravilih, do česar pa zaradi nezadostnega števila članstva ni prišlo. Predsednikovo poročilo je v glavnih obrisih pokazalo delo in uspehe GM. Zelo zanimivo je bilo poročilo tajnika g. Vlada Bertonelja. Delo te kulturne ustanove se je predvsem osredotočilo okoli štirih vprašanj: birokratizem v društvenem življenju, prejemki učiteljstva, dirigentsko in stanovanjsko vprašanje GM. V pravilno razumevanje društvenega dela je treba zbuditi spomin na one slabe čase GM, ko so osebni interesi morda prevladovali vzvišene kulturne. V tej dobi je bil izdelan pravilnik, ki pa današnjim prilikam nikakor ne odgovarja, ker birokratizem samo ovira društveno delovanje. Zato so sestavili nova pravila, ki jih bo posebni občni zbor sprejel. V zvezi s starimi pravili so bili tudi prejemki učiteljstva nepravilno razdeljeni, kar je bilo gojencev samo v kvar. Zato so tudi to vprašanje zadovoljivo uredili, tako da je zavladal v GM duh sloge, skupnega dela za napredek te važne obmejne kulturne ustanove in njenih gojencev. Zadnji kočljivi problem srečno preobljene krize je bilo dirigentsko vprašanje. Doslej je bil dirigent hkrati tudi ravnatelj šole ali pa obratno. Da pa to ni bilo vedno v korist društva in glasbene vzgoje, je razumljivo. Zato so mesto dirigenta ločili od ravnateljskega položaja, kar bo omogočilo popoln razmah matičnega orkestra. Najvažnejše pa je stanovanjsko vprašanje. Z novim lastništvom Unionskega poslopja je nastopilo za GM v Mariboru eno najusodnejših vprašanj.

Bati se je največjega kulturnega škandala mariborske kronike, ker je GM z odpovedjo vseh prostorov postavljena na cesto. Vsa posredovanja so bila zaman. Zaman so bile prošnje, da bi mestna občina prepustila GM stare muzejske prostore, ker bi na ta način to poslopje še nadalje služilo kulturnim svrham. Tako pa so muzejsko poslopje določili za policijske kasarne, ki gotovo ne spadajo v bližino šol. Prav gotovo bo treba tu najti rešitev, če nočemo, da bo GM opustila svoje kulturno poslanstvo. Mesto stoji pred neizprosnim dejstvom, ali razpusti ali pa nove prostore. Rešiti pa je treba ta problem takoj, ker so vsi prostori GM odpovedani do pomladi. Vsekakor pa javno mnenje zahteva, da se kulturnemu poslanstvu te važne obmejne

Vprašanje živilskega trga zopet odloženo

Včeraj je posebna komisija pregledala Glavni trg z namenom, da ugotovi, ali je ta trg še sposoben za tržno življenje ali ne. Komisija, v kateri so bili poleg zastopnikov občine in policije tudi zastopniki tržnega odseka in tržnega urada, je ugotovila, da zaradi nove prometne ureditve Glavni trg ni več sposoben za živilski trg. V načrtu je sklep, da ostane živilski trg na dosedanjem prostoru. Pritegniti pa se še Orožnova in Smetanova ulica, Orožnova za mesarje,

Smetanova pa za druge prodajalce. V Strossmayerjevi ulici bo ustavljen ves promet. Prodajalci južnega sadja in cvetja pa pridejo za Marijin spomenik na Glavni trg. O vsem tem bosta razpravljala še tržni in gradbeni odsek, končno besedo pa bo imel mestni svet. Gotovo pa je, da gornja rešitev tržnega vprašanja nikakor ni zadovoljiva in bo slej ko prej treba misliti na gradnjo nove tržnice.

Policijska komisija na Glavnem trgu

Preteklo soboto je bila na Glavnem trgu cestno policijska komisija, ki jo je vodil policijski svetnik g. Peševšek. V komisiji so bili zastopniki mestnega avtobusnega prometa, gradbenega urada in Avto kluba. Komisija je določila mesta, kjer bo občina postavila signalne in prometne znake. Dokončno ureditev prometa na Glavnem trgu bo določila posebna komisija.

Samo v Studencih so ukradli 13 koles

Mariborska policija še vedno zaslišuje prijete vlomilca Pinterja in Gajška, ki sta imela pri Devici Mariji v Brezju celo skladišče koles in ukradenega blaga. Včeraj sta izdala še tretjega člana te latinske družbe, ki je Feliks Grm iz Nove vas. Tudi pri njem so našli mnogo sestavnih delov ukradenih koles. Doslej sta Pinter in Gajšek priznala, da sta samo v Studencih ukradla 13 koles. Seveda je

število še mnogo večje. Nerabne dele so tatov. metali v betnavski ribnik, ki ga bodo najbrže preiskali. Preiskava se nadaljuje. Oškodovanci naj si ukradeno blago ogledajo na policiji, ki je že 7 lastnikom vrnila ukradene stvari.

m. Ljudska univerza. V petek 28. okt. predava o temi: »Dvajsetletno delo Jugoslavije na socialnem polju« tajnik »Delavske zbornice« v Ljubljani g. Filip Uratnik.

m. Na novo službeno mesto v Sarajevo je te dni odšel mariborski odvetniški koncipient g. Beno Marušič. Ob odhodu so mu prijatelji priredili lep poslovilni večer.

m. Poročila sta se v Mariboru plačilni natak v hotelu »Orel« Friderik Cerinšek in gđ. Fini Krajnc.

m. Na konferenci dispanzerskih zdravnikov je mariborsko Protituberkulozno ligo zastopal dr. Radšel in ne dr. Ratschel kot nam je ime pokvaril tiskarski škrtat.

m. Sadni sejem v Mariboru je zelo do-

bro uspel. Včeraj je bila na razstavišču razprodaja sadja. Mariborčani so uporabili ugodno priliko in se preskrbeli z lepim sadjem. Do večera so vse prodali, tako da so zadovoljni prireditelji in kupci.

m. Nov most čez Pesnico so te dni dogradili. Slovesna otvoritev novega železobetonskega mostu pri Zg. sv. Krištofu bo to nedeljo.

m. Nova zdravniška afera. Oblasti so odkrile veliko afero odprave telesnega plodu, v katero je zapleten neki mariborski zdravnik. K njemu so prihajale celo pacientke iz Nemčije.

m. Mariborsko bogoslovje pod streho. Stavba novega mariborskega bogoslovja je pod streho. Pri svečanem »likofu« je govoril mariborski škof dr. Tomažič.

m. Kolesar pod avtomobilom. Na Vodnikovem trgu je neki tovorni avtomobil podrl kolesarja Franca Anžka, ki je dobil nevarne poškodbe na nogah. Kolo je popolnoma zdrobljeno.

m. Od doma je pobegnil 7letni Albin Vampl iz Levstikove ulice 9. Dečka že več dni zaman iščejo.

m. Požar pri Guštanju. Posestniku Ivanu Metarniku iz Brdinj pri Guštanju je ogenj uničil leseno hišo in gospodarsko poslopje. Škode je okoli 6000 dinarjev.

m. Deklica pod kolesom. V Bresternici je neki kolesar po neprevidnosti povozil 10letno Marto Leksovo, ki je dobila na nogah hude poškodbe. Deklico so prepegljali v bolnišnico.

m. Tatvina denarja. Vrešak Ani, pletili iz Mlinske ulice, je nekdo na izletu z motociklom iz ročne torbice ukradel 300 dinarjev in njeno sliko. Sliko so našli pri nekem moškem. Zadevo preiskuje policija.

m. Še cirkularke krađejo. Mizarju Ivanu Kropcu je bila iz delavnice na Aleksandrovi cesti ukradena žaga cirkularka vredna 600 dinarjev.

Lešnik prosi anonimnega pisca z dne 25. X., da sporoči svoj naslov, ker rabi priče. Molčečnost zjamčena.

PREPISBIRO Aleksandrova c. 13
Tel. 25 34
prevaia iz in v vse poslovne jezike

* Naročnino za knjige »Vodnikove družbe« sprejema Knjižarna Tiskovne zadrage, Maribor, Aleksandrova c. 13.

Nočna lekarniška služba: Lekarna pri Zamorcu, Gosposka ulica, telefon 28-12; Lekarna pri Angelu varuhu, Aleksandrova 33, telefon 22-13.

Kino

* Grajski kino. »Domovina«. Znamenita igralka in pevka Zarah Leander.

Mariborsko gledališče

Sreda, 26. okt.: Zaprto.

Četrtek, 27. okt., ob 20. uri: »Pokojnik«.

Petek, 28. okt.: Zaprto.

Sobota, 29. okt., ob 20. uri: »Boccaccio«. Premiera.

Kultura

Vprašanje mariborskega razstavnega paviliona

Po najnovejšem načrtu, ki je bil objavljen tudi že v listih, dobi veliko kazinsko dvorano Studijska knjižnica, da se lahko razširi iz prostorov, ki so ji postali že pretisni. Tej razširitvi ne more nihče nasprotovati, kdor pozna veliko vrednost in pomen te naše važne kulturne ustanove, toda s to odločitvijo izgubi Maribor edino dvorano, ki se je lahko brez vseh težav dolgih 20 let uporabljala za razstave likovne umetnosti. Bila ni v ta namen posebno prikladna, pomanjkljiva razsvetljava je povzročala mnogo težkoč in tudi mesto poslopja ni najugodnejše, toda ob popolnem pomanjkanju drugega tako velikega praznega prostora je bila vendarle še edini izhod iz zagate.

Sedaj izgubljammo še to dvorano, in že za letošnjo jesensko razstavo »Brazde« nastaja težko vprašanje, kje naj se priredi? Bela dvorana v Unionu je za razstave malo prikladna in tudi znatno premajhna, a velika dvorana je nasprotno preobsežna in določena za druge namene. Obljubljalo se je, da se bo za razstave likovne umetnosti dala na razpolago primerna dvorana v Gradu, toda zdi se, da so bile tudi to le obljube. Ko bi umetniki dvorano sedaj potrebovali, je ne dobe. Po

vsem tem bi preostalo edino še iskanje strehe v zasebnih zgradbah, a tu se pojavljajo še težje ovire, ki se sploh ne dajo premagati, najmanj pa za trajno.

Ali naj se zaradi tega umetniške razstave sploh opuste? Da je postal slovenski Maribor tako pomemben kulturni center našega naroda in tudi vse države, da lahko tekmuje z mnogimi večjimi našimi mesti in da je iz prej pasivnega postal aktivni kulturni faktor, je veliko pripomogel tudi tvorni razvoj naše domače likovne umetnosti. Ako se ta razvoj v bodoče zavre ali celo onemogoči, izgubi naše mesto eno svojih važnih kulturnih področij in se vrne v tem oziru spet v predvojno lokalno nepomembnost. Da se to ne sme zgoditi, bodo menda potrdili vsi, ki jim kulturna moč slovenskega Maribora ni deveta briga. Zato pa je treba pričeti resno razmišljati, kako bi se rešil naš problem razstavnega paviliona, ki se je pojavil prvič že leta 1920. ob priliki prve likovne razstave.

Že takrat se je pričela akcija za zgraditev takega paviliona, in mestna občina je tedaj načelno sklenila, da dá stavbišče za bodoči pavilion brezplačno na razpo-

lago. Upati smemo, da je ta načelni sklep še vedno veljaven, čeprav se pri izdelavi novega regulacijskega načrta prostor za tako stavbo nikjer ni ne omenjal ne določal. S samim stavbiščem pa paviljon na tudi še ne bi imeli. Treba bi bilo pričeti javno akcijo, da se zberejo v ta namen potrebna denarna sredstva, a k potrebni skupni vsoti bi morale prispevati tudi država, samouprave, zasebne korporacije in ustanove. S takim sodelovanjem bi se načrt prav gotovo že v dobljenem času uresničil in Maribor ne bi dobil samo razstavišča, ampak tudi ateleje, ki so našim umetnikom enako, če še ne bolj nujno potrebni. Končno bi morali podpreti to prepotrebno akcijo zasebniki, mecen. Ljubljana dobi po zaslugi enega samega mecenata veliko stavbo Moderne galerije, ki bo stala milijone, nedavno je dobil tudi Zagreb na zasebno iniciativo novo galerijo in razstavišče, a enako je drugod po naših mestih. Ali res samo v Mariboru ni nikogar, ki ne bi mislil samo nase in na svoje koristi? Ako pa seveda ni posameznika, so vsaj lahko skupine.

Vse to so le misli, ki se pojavljajo ob nevarnosti, ki nastaja za mariborsko likovno umetnost spričo novih položajev. Toda treba jih je bilo sprožiti in dati iniciativo za akcijo, ki je sedaj nujno potrebna.

k Das kroatische Drama. Praška »Slavisches Rundschau« objavlja v svoji zadnji številki Livadičovo izčrpno razpravo »Hrvatska drama«. Avtor razpravlja v njej o pisateljih Križiću, Begoviću, Petroviću, Stroziju, Muradbegoviću, Feldmannu, Mesariću, Preradoviću, Batušiću, Boženi Begovićevi, Smrekariju in Senčiču. Obdelana je torej le povojna hrvatska drama.

k Češki in slovaški pisatelji v rusčini. Leningrajska založba Hudožestvenaja literatura izda te dni v ruskih prevodih sledeča dela sodobnih čeških pisateljev: Marie Majerove roman »Sirena«, Ivana Olbrachta roman »Nikolaj Suhaj« (izšel tudi v slovenščini), Geza Včeličke roman »Policejni hodina« in Josefa Čapka »Vastinu kapradiny«.

k Sudetski pesniški teden. Od 17. do 22. t. m. je bil v Berlinu X. Berlinski pesniški teden, ki so ga priredili letos pod firmo sudetske literature. Na recitacijskih prireditvah tedno so nastopili izključno pesniki in pisatelji iz sudetskega ozemlja, in sicer pisatelji: Rudolf Haas, K. F. Leppa, Robert Hohlbaum, W. Pleyer, J. Schneider, H. Scholz in Hans Watzlik ter pesniki: Bruno Brehm, E. Frank, A. Görgl, J. Hofmann, F. Jaksch-Bodenreuth, E. Leibl, R. Lindenbaum, E. Merker, B. Nowak (G. Rothacker) in Karl Hans Strobl.

Gospodarstvo

Pomoč pasivnim krajem

NAMESTO KORUZE SE UVEDEJO KRAJEVNA JAVNA DELA. — ČE TA OB-
LIKA POMOČI PASIVNIM KRAJEM NE BO PREVEČ BIROKRATIZIRANA,
SE BO VERJETNO DOBRO OBNESLA.

Pomoč in prehrana pasivnih krajev je prej ko slej državnim financam kot tudi vsej javnosti zelo skrbno vprašanje, ki se pojavlja leto za letom. Nekatere pokrajine so že po svoji narodi stalno pasivne, druge pa zaradi uim in podobnih neizgled od časa do časa potrebujejo pomoči. Po stari dosednji praksi je obstajala ta pomoč v podeljevanju živil, večina koroze. Zadeva je dala mnogo posla, zlasti narodnim poslancem, ki so morali na pristojnih mestih intervenirati za svoje obubožane in pasivne kraje. V kolikor je bila ta pomoč hvalevredna in uspešna, je vendar treba poudariti, da je bila ne samo neprimerna, ampak se je izkazala večinoma po nekakšnem političnem ključu, tako da so po deželi rekali tej korozi tudi »politična koroza«. Ne oziraje se na okolost, da je pomoč v obliki koroze znatno obremenjevala državno blagajno, je treba ugotoviti, da je tovrstna pomoč pasivnim krajem sicer nudila prebivalstvu, ki je stradalo, trenutno pomoč, ki pa nikakor ni imela na sebi nič trajnejšega.

V vrstah nepristranskih socialnih politikov se je spričo neprimerne pomoči pasivnim krajem že zdavnaj oglasila misel, naj se pasivnim krajem pomaga zlasti z zaposlitvijo tamoš. prebivalstva, in sicer pri delih, ki bi bila v splošno korist vsega okraja. Te predloge je naposled osvojila tudi vlada, ki je s posebnim pravilnikom o nujni pomoči pasivnim krajem uredila vprašanje javnih del v pasivnih krajih. Odslej bodo krediti, ki so bili prej namenjeni za živila, ki so se razdeljevala med prebivalstvo pasivnih pokrajin, služili za krajevna javna dela, zlasti za urejanje in gradnjo nedržavnih cest. Pri teh krajevnih delih se bo zaposljevalo izključno delavstvo iz dotične pasivne pokrajine. Tozadevni krediti pa se bodo izplačevali le za mezde in neizgledno zavarovanje, izjemno se sme uporabiti 10% za nabavo eksplozivnih snovi in 3% za stroške nadzorstva, kolavdicije itd. Nikakor pa krediti niso namenjeni za materialne stroške. Zato se utegne zgoditi, da mnogokje ne bo moglo priti do zaželenega dela, ker ne bo kreditov za materialne stroške, oz. ker se bo procedura z dolečevanjem in odobritvijo za materialne stroške vlekla skozi dalj časa, kar je navada v naši javni upravi. V tem slučaju bi pač pomoč pasivnim krajem v tej obliki zatajila in izgubila svoj pravi smisel, ter bila celo manj učinkovita kot odlozna »politična koroza«. Kjer pa bodo na razpolago pravočasno tudi krediti za materialne stroške, tam utegne biti pomoč v tej novi obliki zelo uspešna.

Pravilnik zaradi decentralizacije odstopa izvestne kompetence posameznim okrajnim načelstvom, dočim razporedi

kredite sam minister za socialno politiko, ban pa določi kraje javnih del, odobri načrte in kredite. Podrobni posli pa se lahko prenesejo tudi na občinske uprave oz. njene organe. Mezdo določi po krajevnih razmerah okrajni načelnik, vendar pa ta ne sme presegati 2 din na uro. Mezde se izplačujejo najkasneje dva tedna po opravljenem delu. Poleg tega določa pravilnik še mnoge podrobnosti glede vozne živine, kontrole itd.

Zdrava zamisel take pomoči pasivnim krajem bo ob nagli in smotreni izvedbi lahko zelo koristila pasivnim krajem ter ustvarila v teh krajih trajna dela. Vendar pa se je bati, da bi vsa lepa zamisel ne postala »žrtev« birokratizma, zakaj v pasivnih krajih se je prej kot slej treba ravnati po geslu: kdor naglo da, ta dvakrat da!

Sadna trgovina

Polagoma se sadna trgovina spet popravlja. Povpraševanje za blagom je precej živahno. Cene so čvrste ter imajo tendenco porasta. Najbolj gre v promet eksportno blago, ki pa nima izrazite cene, ki se giblje še vedno od 1 do 1.60 din za kg. Trajne zimske sorte pa se kupujejo celo po 3 din. Izvoz v Nemčijo je srednje dober, pač pa izvozniki pričakujejo, da bo šlo sedaj precej blaga na jug naše države, od koder so se sedaj pojavili številni kupci, ki sicer nudijo šibke cene, ki pa se bodo tekom časa izboljšale, ker so sadjarji s trajnejšimi sortami precej rezervirani.

g. Sejmi 27. oktobra: Št. Rupert, Tur-
nišče, Križevci, Martjanci.

g. Cene mošta so za enkrat še precej
slabotne, ker se še niso pojavili kupci
za zalogo. Povprečno se trguje po ceni
do največ 2—2.50 din liter.

g. Gozdarski vestnik št. 8 prinaša v
svoji najnovejši številki tehtne članke inž.
Sevnika, inž. Šušteršiča in inž. Novaka.
Poleg tega še obilo dragocenega drobiža
in koristnih nasvetov.

Borzna poročila

Devize. Ljubljana. Amsterdam
2387.65—2402.25, Berlin 1756.02—1769.90,
Bruselj 742.20—747.26, Curih 996.45—
1003.52, London 208.65—210.71, New York
3258.51—4394.82, Pariz 116.67—118.11,
Praga 150.69—151.79, Trst 230.19—233.27.

Efekt. Zagreb. Drž. papirji: vojna
škoda 466—470, 4% agrarji 60 bl., 4%
sev. agrarji 57.50—59, 6% begl. obv.
88.50—89.50, 6% dalm. agrarji 87.50—
88.50, 7% inv. pos. 97.50—98.50, 7% stab.
pos. 97—98, 7% Blair 91.50 d., 8% Blair
96—98. Delnice: Narodna banka 7350 d.,
PAB 215—220, Trbovlje 190 bl., Jadran-
ska 350 d.

Sport

Punčec teniški orvak Brazilije

ODLIČNI USPEHI NAŠIH MUŠKETIRJEV — JUGOSLOVANSKI FINALE V
BRAZILIJ — PUNČEC IN PALLADA STA ZMAGALA TUDI V DOUBLU

V San Paulu se je zaključilo teniško prvenstvo Brazilije, na katerem je sodelovalo 120 najboljših domačinov ter Punčec in Pallada kot edina Evropeca. Oba sta odlično zastopala naš sport, saj sta premagala vse nasprotnike v singlu ter se tako placirala za finale, osvojila pa sta si tudi prvenstvo parov.

V prvih dveh kolih sta bila naša mušketirja oproščena sodelovanja. V tretjem kolu je Punčec premagal Olivera 7:5, 7:5, 8:6, Pallada pa Fernandisa 6:0, 3:6, 7:5, 6:3. V 4. kolu je Punčec porazil prvaka Rio de Janeira Pernambuco 6:2, 8:6, 6:2, Pallada pa Nelson Gruza 6:1, 6:2, 6:2. V tem kolu je iznenadil poraz prvaka Brazilije Prokopia, ki ga je premagal drugi igralec Rio de Janeira Hum-

berto Costa 5:7, 6:0, 6:3, 8:6. V polfinalu je Punčec po naporni igri porazil izvrstnega Japonca Jiru Fijukuro 4:6, 6:2, 4:6, 6:3, 6:3, Pallada pa je uspel proti Humbertu Costi 6:1, 3:6, 6:4, 6:3. V finale sta se torej placirala Punčec in Pallada, po lepi ekshibicijski igri je zmagal Punčec v štirih setih 7:5, 6:3, 6:8, 6:3.

V konkurenci gospodov v dvoje sta Punčec in Pallada premagala v četrtfinalu Oswalda-Nesquita 6:4, 6:3, 6:4, v polfinalu Fernandisa-Wolfa 6:0, 6:4, 6:2, v finalu pa Pernambuco in Costo 6:4, 6:3, 6:3.

Po teh odličnih uspehih bosta oba mušketirja odpotovala v Argentino, kjer bosta igrala ekshibicijske igre z najboljšimi argentinskimi igralci.

Danes se bo odigrala »tekma stoletja«

Danes se bo vršila v Londonu na igrišču Arsenala nog. tekma med Anglijo in Kontinentom, ki jo po celem svetu pričakujejo z velikim zanimanjem. Anglija, ki je doslej še vedno uspela proti posameznim nacionalnim reprezentancam ter je edinole tesno izgubila proti Španiji 1. 1931. v Madridu, je sicer izgubila svojo trening tekmo proti enajstorici Walesa, zato pa so sedaj moštvo malo izpremenili. Z ozirom na rezultat so Angleži veliki optimisti. Izgleda, da bi bilo za kont. reprezentanco boljše, če bi se današnja tekma pri upoštevanju prilik, ki ne dovoljujejo, da bi se postavil stvarno najmočnejši team, preložila na ugodnejši termin, kajti le takrat bi lahko rezultat tekme podal točnejše razmerje moči obeh moštev. Kontinentalni kapetan Vittorio Pozzo sam je pripravljen na neugoden rezultat. Izgleda, da učenci še ne bodo uspeli proti učitelju.

DVA PROTESTA NA NEDELJSKE LIGAŠKE TEKME

Zagrebski Hašk in sarajevska Slavija sta vložila protest proti verifikaciji tekem Slavija (S):Slavija (V) in Hajduk:Hašk, ki sta se odigrali preteklo nedeljo. Utemeljitev protestov še ni znana.

ANGLIJA—KONTINENT V RADIU

Drugi polčas današnje tekme bosta poleg londonske oddajne postaje prenašali ob 16.45 tudi nemški postaji Königsberg in Leipzig. Govoril bo dr. Ernst.

s. »Stade Francaise« in pariški »Racing Club de France«, ki že dolgo vrsto let organizirata tekme za Davisov pokal, sta poverila vse dohodke iz teh prireditev blaginiku obeh klubov, Leonu Kuntnerju. Ta pa je odnesel vso nahranjeno vsoto in tako trpita pariška kluba 1,600.000 frankov škode.

s. Konferenca zimskosportnih delavcev se bo vršila v Ljubljani 5. in 6. novembra.

s. Na Haškovem propagandnem lahko-atletskem tekmovanju je pretekel Ehrlich 110 m z zaprekami v času 15.2, kar je le za 0.2 sek. slabše od drž. rekorda.

s. Hungarija in Ujest sta sprejela povabilo na turnejo po Južni Ameriki, ki ga bosta radi ugodnih finančnih pogojev tudi sprejela.

s. Gino Giacomelli, italijanski prvak lahke kategorije je branil svoj naslov v Anconi proti bivšemu evropskemu prvaku Vittoriju Tamagninu ter je po 15 rundah obdržal svoj naslov z zmago po točkah.

Šah

š. V 6. kolu za prvenstvo UJNZB v Mariboru je premagal Ante Geigerja, Reinsberger Skalo, Mišura Karla, Kuster Lukeša jun., Lukeš sen. Voduška, Marin pa Šketa, partija Rupar—Peče je bila prekinjena. Stanje po 6. kolu: Kuster 5½, Peče in Skala 4, Ante, Marvin, Reinsberger, Mišura in Lukeš sen. 3½, Rupar in Šket 2½, Lukeš jun. 2, Vodušek in Geiger 1, Karlo 0 točk.

š. Novi jugosl. nacionalni mojster Ivan Lešnik bo te dni odigral proti članom UJNZB v Mariboru šahovsko simultanko. Prijave sprejema tajnik; prijavna 10 din.

Filatellia

i Pred sto leti so Francozi zavzeli Philippeville v Algeriji. Pet novih znamk predstavlja razne faze v razvoju novega mesta.

i Aleksandretski sandžak bo dobil nove znamke, ker bo sandžak dobil turško ime Hatay.

i Nemčija je izdala ob priliki Hitlerjeve otvoritve gledališča v Saarbrückenu dve novi znamki.

KRALJICA MARIJA ROMUNSKA:

Zgodba mojega življenja

Preden smo se odpeljali v Sigmaringen k poroki, smo morali še na kratek obisk v Neu-Wied, kjer se je tedaj mudila romunska kraljica Carmen Sylva, ki je bila bolna in ni mogla k poroki.

Kraljica je živela v hiši svoje matere in ne v Romuniji, in sicer zaradi neke male drame, ki se je bila odigrala na romunskem dvoru in v kateri je igrala ona veliko ulogo.

Ko se je njeno upanje na materinstvo po smrti njene štiriletnice hčerke izjalovilo, je bil na pritisk Jona Bratianuja starejšega, ki je kralja prepričal o neizogibni nujnosti zagotovitve nasledstva na prestolu, imenovan za prestolonaslednika Romunije njegov nečak princ Ferdinand. Medtem pa, ko je kralj v skrbi za državo to storil brez pomislekov, je kraljico, težko prizadeto zaradi neizpolnjenih sanj o otrokih, to strahotno prizadelo. Nikoli ni mogla staremu Bratianuju odpustiti, da je kralja k temu pregovoril, in je prenesla svojo jezo tudi še na njegovega sina.

Ko si je ogledal dovolj ustanov in se seznanil z zadostnim številom pomembnih osebnosti, se je vrnil romunski kralj v svoje daljno kraljestvo, kamor naj bi mu čimprej sledil tudi njegov nečak. Odšli smo v Devonport, kjer je bil moj oče še vedno poveljnik mornarice.

Romunija je bila tedaj malo znana in zato so me obsipali z nenavadnimi in smešnimi vprašanji. Mnogi

59

so celo mislili, da bom moral nositi kakor Turkinje ferendžo. Da tega ne bo treba, to sem sicer vedela, toda drugače mi je bila Romunija prav tako neznana kakor tistim, ki so me tako čudne stvari spraševali. Pri najboljši volji nisem mogla povedati, kaj me v novi domovini pričakuje. V pomirjenje radovednežev sem včasih oblekla z zlatom n svilo vezene romunske narodne noše, ki mi jih je bil, enako kakor mojim sestram, podaril stric. To je bilo vse otipljivo, kar smo vedeli o onem »bližnjem vzhodu«.

Jesen pred poroko sem preživela izmenoma v Rosenau, Koburgu in Sigmaringenu. Nando me je prišel obiskat kolikorkrat me je mogel in v zadnjem mesecu pred poroko sva se pobliže spoznala. Omeniti moram ponovno, da sem bila vzgojena v popolnoma napačnih pojmih o življenju. Glavna skrb naše vzgoje je bila skrbeti za to, da absolutno ničesar ne izvemo o resničnosti tega sveta. Vse prizadevanje moje matere je bilo, da grem nadzemeljski nedolžna k oltarju. Ne vem kako, toda posrečilo se ji je to popolnoma.

Po moji sodbi se mi zdi, da so se mamine vzgojne metode uporabljale v vseh kraljevskih rodbinah in da so bile zabave, navade in zaposlitve prav tako vsem enake. Zato nisem bila nemalo vznemirjena, ko sem opazila, da sva z ženinom v mnogih zadevah popolnoma različnega mnenja.

Nas so vzgajali tako, da cela vrsta življenjskih pojavov za nas sploh ni obstajala. Brati smo smele samo strogo moralne knjige. Celotno poučne zgodbe Svetega pisma so nam bile prikrite, ali po svoje opisane. Užitek klasikov nam je bil dovoljen le v malih dozah. O politiki in socialnih vprašanjih nismo imele nobe-

nega pojma. Kljub temu, da nas je ta vzgojna metoda poslala popolnoma nepripravljene v svet, se ji moramo pa zahvaliti, da nam je dala neomajno podlago čuta časti, poštenja in dolžnosti, ki nam je mogel biti vedno trdna obramba pred viharji usode. Proti take-mu sistemu govori mnogo in življenje se mu samo upira, a vendar ohranja čiste ideale, in dandanašnja dekleta ne morejo gotovo nikoli občutiti tiste čiste sreče, kakor smo jo zaradi take vzgoje mogle občutiti me.

Iztrgan iz okrilja radosti v Potsdamu, ki jih je delil mladi princ s svojimi enako mladimi tovariši, je bil nenadoma pregnan v tujo deželo, kjer je postal vladarski vajenec pod vodstvom državniško mislečega človeka, ki je poznal samo svoje dolžnosti in ni dovoljeval mladeniču nobene zabave in nobenih prijateljstev. Ferdinand je bil res deležen visoke plemenitaške vzgoje k dolžnosti in poslušnosti, službi in delavnosti, toda bil je še mlad, ni se mogel strastno in izključno posvetiti težkim nalogam, za katere je bil določen. Trpel je zaradi domotožja in samote in se v tuji okolici ni počutil dobro. Toda kralj Karol tega ni opazil. Prevzet od svoje visoke službe do samozatajevanja, je zahteval tudi od svojega naslednika enako navdušenje. Popolnoma je prezrl starostno razliko in dejstvo, da je mnogo bolj zanimivo biti vladar, kakor samo ob strani gledati, kako drugi vlada. V tem položaju je iskal princ zatočišča pri Carmen Sylvi, ki mu je sicer zamerjala njegov prestolonasledniški položaj, ga je pa kljub temu razvajoče obžalovala.

»Dali«

Zanimivosti

Civilizacija v Sibiriji

NOVA MESTA SOVJETSKEGA DALJNEGA VZHODA.

Zemljevid in informacije o Daljnem vzhodu so se v zadnjih letih zelo spremenile. Na bregovih reke Amurja je zraslo veliko industrijsko in kulturno središče s 100.000 prebivalci, z veliko železniško postajo, elektrarno, veliko radio-oddajno postajo, mlinsko industrijo in mnogimi drugimi podjetji. To je mesto Komsomolsk. Proračun tega mesta za l. 1938. kaže število 19 in pol mil. rubljev. V Komsomolsku je gledališče, 9 klubov, šole, tehnike in tam izhajajo štirje dnevniki.

Na severu Komsomolska, med številnimi zalivi Ohotskega morja, je zaliv Nogajevo. Tu so zgradili novo mesto Magadan, središče zlatonosne Kolyme. Dovoljena cesta spaja mesto s številnimi najdišči zlata in delavskimi občinami. Ceste k tem človeškim bivališčem vodijo po krajih, kjer še pred nekaj leti ni bilo žive duše. Mesto ima dve gledališči. V drugih velikih zgradbah so bakteriološki laboratoriji, laboratorij za izdelovanje vitaminov, kirurški in rentgenski kabinet, morska kopališča, zobotehnična klinika in druge ustanove. V Magadanu je nadalje Kulturni park in Park počitka ter mnoga teniška igrališča.

Na mestu nekdanjega »Tihonkaja« je zdaj glavno mesto židovske avtonomne pokrajine Birobidžan z raznimi, čistimi ulicami. Mestno gledališče obišče letno okoli 25 tisoč oseb. Mesto ima mnogo ljudskih, srednjih in strokovnih šol. V njih se uči nad 15 tisoč otrok. Tu je poljedelska tehnika, zdravniška šola, železničarska tehnika itd.

Na Ussurijskem ozemlju je zraslo me-

sto Lesozavodsk, ki ima veliko železniško skladišče in krasno Palačo kulture. — Na Daljnem vzhodu rastejo neprestano nova mesta in občine. Na sovjetskem delu Sahalina je nastalo mesto Ocha, središče tamkajšnje petrolejske industrije. Na bregu Tatarskega preliva je bilo zgrajeno veliko sovjetsko pristanišče. Delavske občine Artjem, Totjuhe, Anadir in druge so prav tako bodoča velika mesta sovjetskega Daljnega vzhoda.

INDIJANEC IDEALIST IN PESNIK

Nedavno je umrl slavn poglavar Indijancev Wa-Sha-Quon-Asin ali po naše »Siva sova«. Bil je zelo popularen ter inteligenten. Obsojal je vsakršno ubijanje in je večkrat dejal, da bi ne hotel več kakor v mladosti loviti in ubijati bobrov, kajti bobri so kakor ljudje, ki si tudi gradijo domove in živijo v rodbinah. — Nekeč je prišel v Anglijo in je hotel govoriti po radiu. To so mu ljubeznivo dovolili, ker so slutili za tem senzacijo. Indijanec pa je spregovoril o čisto nepričakovanih stvareh. Izrazil se je zelo ostro proti »nečloveškemu in človeka nedostojnemu« preganjanju in uničevanju lisice — kar je v Angliji zelo priljubljen sport —, tako da so mu nadaljnja predavanja onemogočili. Njegov resničen poklic pa je bil — poleg poglavarstva nad desetstisoči Indijancev — pisateljstvo. Napisal je nekoliko knjig, od katerih so bile nekatere prevedene na več svetovnih jezikov. To so: »Možje na zadnji meji«, »Pustolovstvo v Saji«, »Lovci bobrov« in druge. Brez dvoma je bil Indijanec mnogo inteligentnejši in bolj človeški kakor marsikateri Evropejec.

Drugič oproščen. O razpravi šoferja Frunerja, ki se je vršila pred 14 dnevi na Koroški cesti, smo že poročali. Službo šofer Fruner je bil obtožen, da je z nepredvidno vožnjo podrl in poškodoval na križišču Koroške ceste in Strme ulice Toplakovega otroka. Pri prvi razpravi je bil šofer oproščen krivde. Največ na podlagi pričevanja neke priče pa je državno tožilstvo takrat oporekalo oprostitev. Tako je prišlo do druge razprave, pri kateri pa je bil šofer Fruner znova oproščen. Oškodovančevi starši so se zavrnil na civilno pot glede odškodnine za otroka.

Krivi napada na orožnika, vendar oproščen. Avgusta lani je bil v Turnišču v Prekmurju vsakoletni sejem. Na vrtu Balazičeve gostilne se je pa orožnik Slamar sporekel z nekaterimi fanti, ki so ga zaradi tega napadli. Orožnik Slamar je zahteval, da se naj fantje razidejo. Ti se pa niso hoteli. Takrat je orožnik ustrelil proti Štefanu Zdravcu, ga zadel, nazadnje ga pa še sunil z bajonetom v prsi ter ga usmrtil. Pet Zdravčevih tovarišev se je znašlo zaradi tega na zatožni klopi. Priznali so, da so napadli orožnika in zakaj so ga napadli. Končno jih je okrožno sodišče v Mariboru spoznalo za krive, vendar jih pa ni obsodilo z motivacijo, da so bili fantje »izzvani k dejanju s protizakonitim in nepravilnim postopanjem orožnika«.

Radio

Četrtek, 27. oktobra. Ljubljana: 12 Valčki in polke; 13.20 Šrnel »Škrjanček«, 18. Pester spored radijskega orkestra; 20. A. Medved »Viljem Ostrovhar«, tragedija v 5. dejanjih; 22.15 radijski orkester igra za oddih. — Beograd: 12. Plošče; 17.30 Ciganski orkester; 20.30 Simfonijski orkester. — Sofija: 18. Vojaški orkester; 19.50 Beethovnov ciklus. — Bukarešta: 18.15 Plesna godba s plošč; 20.15 Simfonični koncert; 22. Zabavni koncert. — Berlin: Zabavni koncert in plesna glasba. — Sottens: 21.30 Bizetova opera »Arležanka«. — Rim: 21. Puccinijska opera »Turandot«. — Firenca: 21. Scena o valčku.

Sodišča

Nož, nož, nož...

Vseh pet obtožencev, ki so prihajali posamezno pred sodnika poedinca, se je moralo zagovarjati zaradi noža. Po večini so med njimi mladi fantje, ki se menda ne morejo drugače uveljaviti s svojimi 18. ali 20. letimi v vaški okolici, kakor da pri prvi priliki sežejo po nožu. Prilik za te majhne prepire in ta krvava izživiljanja na vasi je precej. Dovolj za tak prepir je že kaka domača zabava. Samo, da se pije na njej in da vino malo razgreje mozgane.

Pri kopanju v vinogradu. Letošnjo spomlad je 18letni Janez kopal v gorici nekega vinogradnika na Strmci v rogačski občini. Kljub svojim mladim letom je delal in pil med kopači kakor vsakteri odrasel kopač. Na večer se je razkoračil pod gorico in vprašal Jurija, ki je bil njegovih let, če se upa zgrabiti z njim. Ko ga je pa Janez »klofnil«, je Jurij zbežal. Janez za njim. Takrat je Janez ustavil Jurijev oče, ki se je prav tako vračal s kopi. To se je pa zdelo Janezu za premalo. Udaril ga je z motiko in mu prelomil levi podlahet.

Janez je bil obsojen na 2 meseca pogojno za dobo 3 let.

Na gasilski tomboli. Junija letos so imeli gasilci v Čelanovi gostilni v Slovenji vasi tombolo. Skraja je šlo še vse po lepem redu. Ko je tombola končala, se je začela neizogibna veselica z muziko in plesom. Iznenada pa so se začeli fantje klofutati. Pristopil je Zajšek in jih skušal pomiriti — a ni nič pomagalo. Od nekod je pritekel komaj 20 let stari Matevž Z. in ga zabodel v prsa. Kljub težki poškodbi je Zajšek ostal pri življenju. Obdolženi Matevž Z. se pa izgovarja, da bi ga Zajšek popreje udaril preko čela, preden ga je on pahnul.

Matevž je dobil za svoje krvavo dejanje 3 mesece pogojno za dobo 2 let.

Tatvina. Služkinja Ljudmila L. v Ribnici na Pohorju je obtožena, da je odvzela svojemu gospodarju 350 din. Na zatožno klop pa je prišel tudi njen brat Jožef, ki je sprejel od nje 2300 din, kljub temu, da je vedel, da je denar ukraden. Oba obtoženca dejanje priznavata.

Ljudmila L. je dobila mesec dni zapora, Jožef L. pa 15 dni.

BARVA REK.

Med vodami raznih rek in potokov ni niti ene, ki bi imela z drugo enako barvo. Donava je v vsakem letnem času siva, in sama Straussova ljubezen do nje jo je videla modro. Ren je zelen, včasih popolnoma črn, Volga je resnično svinčeno modra in zelo čista. Temza je, preden doseže London, svetlo rumena, ni pa naravnost rumena Rumena reka in Jangtsekiang na Kitajskem. Obe reki sta umazano sivi ali rjavkasti. Reka z najbolj modro barvo na svetu je Rio Grande na meji med Mehiko in USA. Najbolj zelena je Kolorado, še bolj pa mogoče Tigris, ker njegove vode razkrajajo velike množine bakra in ga nosijo s seboj v Perzijski zaliv. Ena reka na svetu pa je dobesedno črna. To je Sacramento, ki se pri San Franciscu izliva v morje.

× Psihološko studijo z naslovom »Zakaj žene niso pozabile Rudolfa Valentina« je napisal ravnatelj nekega psihološkega instituta v Ameriki. V spisu skuša znanstveno obrazložiti čuden vpliv, ki ga je imel in ga še vedno ima na ženski svet ta »nepozabni« filmski igralec.

× Položaj sodobne žene v glasbi je mnogo lepši in ugodnejši kakor pred 20. leti. Tako je izjavil neki znani angleški glasbenik na banketu Združenja ženskih glasbenic v Londonu. Žena-glasbenik zavzema danes v izvajanju glasbenih del prav tako važno mesto kakor mož. Čeprav žena še ni pokazala svojih najboljših sposobnosti v komponiranju, bo vendarle kmalu zavzela visoko mesto tudi na področju kompozitorske aktivnosti. To je mnenje tega angleškega komponista.

Nič ne bo za vas pretežko, če si razdelite svojo nalogo na dele. (H. Ford.)

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par; najmanjša pristojbina za te oglase je din 6.—. Družbe, preklic, dopisovanja in žensitovanski oglasi din 1.— po besedi. Najmanjši znesek za te oglase je din 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvojnó. Oglasi davek za enkratno objavo znaša din 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu, oziroma ga je vposlati v pismu skupaj z naročilom ali pa po poštni položnici na čekovni račun št. 11.409. Za vse pismene odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znak za 3 din.

Topli flaneli za perilo

v dražestnih vzorcih

Tekstilana Büdefeldt
Maribor, Gosposka 14

Razno

2500 DIN
potrebujete, da zaslužite
1000 din mesečno. Pišite na
»Anos«, Maribor, Orožnova.
91

STAVBENO SLIKARSTVO
IN SOBOŠLIKARSTVO
izvršuje poceni in dobro Mar
tin Salran, Krekova ul 16.
1840

VEDNO V ZALOGI!

Prvovrstni premog, trdi in mehki, stavbeni, rezan les, poljšanski pesek, apno in cement. Po najnižjih dnevnic cenah. C. Kraser, Studenci.
2035

KLOBUKE

vseh vrst, doma izdelane, pro ti dežu impregnirane, kakor tudi čepice po konkurenčnih cenah dobite le pri Babošek Vladko, klobučarstvo, Maribor, Vetrinjska 5. Vsa popravila se sprejemajo pod garancijo za 10—25 din.
2211

MADRACE

žične vložke, žimo, volno, vato, afrik, gradl za madrace, kupite najceneje pri »Obnova«, Jurčičeva 6.
2212

PREMOG, DRVA
Filipanci, Kopališka 10. 2218

SLADKORNG BOLNI POZOR!

Specialno diabetično moko, ki vsebuje zanesljivo 0.2% sladkorja in 18.5% škroba, dobite in razpošilja pekarna Rakuša, Koroška c. 24. 1252

PODPISANI KLAMPFER JOSIP

vpokojeni železničar v Mariboru, obžalujem in preključem kleveto, ki sem jih iznesel o Supančič Vilku, pom. delavcu telegrafske sekcije v Mariboru, ter se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe.
Klampfer Josip.

Posesi

STAVBNE PARCELE
proda poceni, tudi na obroke, blizu Teksta, Tezno, Jauk, Limbuš 14.
2221

PRODAM PARCELO
za vrtnarjio. Naslov v upravi.
2235

Prodaj

PŠENICO IN JEČMEN
za seme, cvetlični med in jabolka oddaja Kmetijska družba. Melje 12. 1640

PRODAM POHIŠTVO
Meljski hrib 80. 2229

Prodaj dobro ohranjeno
OBLEKO
za gospode, zimske suknje, površnike. Vprašati od 10.— 16. v Gospojni ul. 11. Skasa.
2234

PSIČKI VOLČJAKI
na prodaj. Meljka 22. gostilna »Jelen«. 2243

Stanovanje

OPREMLJENA SOBA
mirna, sončna, se odda. —
ta 9. 2230

SEPARIRANO SOBO
oddam s celo oskrbo 1—2
osebama. 2231

SOSTANOVALKA
se sprejme z vso oskrbo. —
Strossmajerjeva ul. 9. 2232

Sprejem
DVA BOLJŠA GOSPODA
na stanovanje. Meljska 10.
Sever. 2236

SOBO
s številnim oddam. Gubčeva 3. Melje. 2238

Stanovanje išče

Iščem za takoj
DVOSOBNO STANOVANJE
s popolnim komfortom v sredini mesta. Takojšnje ponudbe pod šifro »Dvosobno stanovanje« na upravo »Večernika«. 2214

Službo išče

PRODAJALKA
mešanega blaga, 19 let stara, z enoletno prakso, zanesljiva, izobražena, išče mesto za takoj. Ponudbe pod »Marljiva in vestna« na upravo lista.
2240

Poslužite se vložkov za čevlje

Temeljito in poceni
negujete svoje noge
s higijenskim

„SETA“
vložki.

Širite „Večernik“